

РЕЦЕНЗИЯ

**върху дисертационен труд за придобиване на образователна и
научна степен „доктор” по професионално направление**

**5.2. Електротехника, електроника и автоматика,
докторска програма „Електронизация“**

Автор на дисертационния труд: маг. инж. ДИМИТРИОС ТЕОДОСИОС КАЗОЛИС

**Тема на дисертационния труд: ИЗСЛЕДВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА
ПРИЛОЖЕНИЕ НА ГАЛВАНОМАГНИТНИ СЕНЗОРИ ЗА КОНТРОЛ НА
СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ИНСТАЛАЦИИ**

**Рецензент: проф. д-р инж. Иван Борисов Евстатиев, Русенски университет „Ангел
Кънчев” – гр. Русе**

1. ОБЩО ОПИСАНИЕ НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ МАТЕРИАЛИ

Предоставен е на файл дисертационен труд на **165** стр., разположен в **5** глави, включващ също, общи изводи, виждане на автора за научно-приложни приноси, списък с публикации по дисертационния труд и литературна справка. Представеният списък на публикации по дисертационния труд, съдържа **5** заглавия.

Списъкът на анализирани литературни източници, съдържа **187** публикации. Част от публикациите имат имейл адрес и DOI, което позволява улеснен достъп до тях.

Считам, че предоставените материали по дисертационния труд отговарят на общо приетите изисквания.

2. ТЕМА И АКТУАЛНОСТ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Тематиката на дисертационния труд е свързана с магнитоелектрониката. Трябва да се отбележи, че съвременното развитие на техниката и електрониката изисква голям брой сензори, отчитащи както механични параметри, така също и параметри на електрическото поле. Магнитоелектрониката има редица предимства, като пълно електрическо разделяне на входната и изходната вериги, безконтактно преобразуване на малки механични премествания в електрически сигнали, възможността за определяне на големината и посоката на магнитната индукция, създаване на неискрящи комутатори в електрическите вериги, безконтактно измерване на електрически ток и др. Понастоящем галваномагнитните елементи намират широко приложение в областта на автоматиката, измервателната техника, устройствата за въвеждане и четене на информация, автомобилостроенето, медицината, химическата промишленост и др.

Съвременните галваномагнитни преобразуватели на базата на магниточувстви-

телни транзисторни структури се характеризират с малки габарити и маса, относително високо бързодействие и ниска цена, възможност за работа в запрашена и химически активна среда, както и в условията на силни електростатични полета.

Целта на дисертационния труд е изследване и моделиране на експериментални образци на двуколекторни магнитотранзистори и на реализирани с тях сензори с оглед обосновка за приложението им в инженерната практика.

Отчитайки по-горе казаното, както и поставената цел, решавана в основните задачи по дисертационния труд, убедено може да се твърди, че темата и целта на дисертационния труд са изключително актуални.

3.СТЕПЕН НА ПОЗНАВАНЕ СЪСТОЯНИЕТО НА ПРОБЛЕМА И ТВОРЧЕСКА ИНТЕРПРЕТАЦИЯ НА ЛИТЕРАТУРНИЯ МАТЕРИАЛ

За постигането на целта дисертантът е поставил **5** задачи, последователно решавани в отделните глави на дисертацията.

Извършеното литературно проучване (глава 1) и направения анализ в него показват едно отлично познаване на тематиката. Литературните заглавия са **187** и съответстват на темата. От литературните източници **69** са на кирилица и **118** на латиница.

В резултат на анализа на литературните източници е фиксирана целта на дисертационния труд и са поставени задачите за постигането на тази цел.

От предоставения материал, може да се твърди, че докторанта познава много добре състоянието на проблема и творчески е интерпретирал информацията от анализа на литературните източници.

4.МЕТОДИКА НА ИЗСЛЕДВАНЕ

Методиката на изследването има следната последователност – анализ на състоянието на проблема, експериментални изследвания, обработка на данните от изследванията, разработване на математични модели, верификация на моделите и техните параметри, симулационно изследване с модели.

Считам, че избраната методика на изследване съответства на поставената цел и задачи на дисертационния труд.

5.КРАТКА АНАЛИТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Представеният труд е в обем от **165** страници. Основният материал съдържа **5** глави, приносите на дисертационния труд, публикациите по труда (**5** на брой) и литературна справка. Литературната справка се състои от **187** източника. Дисертацията съдържа **73** фигури, **15** таблици и **109** формули.

В първа глава дисертантът е разгледал и анализирал съвременното състояние на

галваномагнитните сензори.

Анализирани са галваномагнитните ефекти и основните видове сензори. Направена е обобщена класификация на дискретните галваномагнитни елементи и магниточувствителни интегрални схеми според принципа на функциониране и по конструктивно-технологични особености. Анализирани са предимствата и недостатъците на различни галваномагнитни структури. Акцентирано е вниманието върху особеностите на биполярните магнитотранзистори.

Разгледани са основните принципи на моделиране и известни модели на галваномагнитни елементи, като е предложена обобщена класификация на моделите на галваномагнитните елементи според подхода на формиране и режима на функционирането им.

Оценени са областите на приложение на галваномагнитните сензори.

Главата завършва с формиране на цел и задачи на дисертационния труд.

Втора глава е озаглавена „Експериментално изследване на двуколекторен магнитотранзистор“.

Формирани са целта на изследването, като са дефинирани необходимите за практиката и моделирането на процесите в галваномагнитните сензори статични и динамични характеристики.

Разгледана е структурата на експериментален образец на двуколекторен магнитотранзистор, тип 2Т1МП1. Получени, обработени и анализирани са експериментални резултати, като са формирани входни, изходни и проходни характеристики при различни режими на работа.

Главата завършва с изводи.

Трета глава е озаглавена „Моделиране на двуколекторни магнитотранзистори“.

На базата на известни математични зависимости и резултатите от експерименталните изследвания са създадени модели на магниточувствителни транзисторни структури.

Извършено е двумерно математическо моделиране на хоризонтална структура на двуколекторни магнитотранзистори с напречна магнитна ос, както и на латерален двуколекторен магнитотранзистор. Моделите описват физичните явления и процеси в базовата област на съответната магнитотранзисторна структура.

Моделирано е също влиянието на температурата върху дрейфа на нулата и токовата магниточувствителност.

Предложена е постъпкова процедура за аналогово-поведенческо моделиране, както и постъпков подход за приложение на метода на най-малките квадрати за обработка на

данни с цел определяне на моделни параметри на двуколекторни магнитотранзистори в символен и числен вид.

На базата на инжекционния модел на Еберс-Мол, зависимостите за капацитетите на PN преходите и тези, описващи функционирането на латерален магнитотранзистор с надлъжна ос, са синтезирани схемни и в текстови формат поведенчески варианти на нелинеен статичен и динамичен модел.

Главата завършва с анализ и изводи.

Четвърта глава е „Симуляционно изследване на двуколекторни магнитотранзистори“.

Предложена е обобщена симуляционна процедура и симуляционни постановки, които са използвани за изследване на двуколекторен магнитотранзистор.

Извършена е симулация и анализ на волт-амперни, магнитоелектрически и волт-фарадни характеристики на конкретен латерален двуколекторен магнитотранзистор 2Т1МП1. Формирани са изискванията, създадени са симуляционни постановки, обосновани са стойности на моделни параметри и симуляционно са изследвани различни характеристики на разглеждания магнитотранзистор.

С цел верификация на адекватността на предложените поведенчески модели и достоверността на стойностите на характеризиращите ги параметри, е извършена сравнителна оценка на експериментални и симулирани волт-амперни, магнитоелектрически и волт-фарадни характеристики за изследвания двуколекторен магнитотранзистор 2Т1МП1.

Главата завършва с анализ и изводи.

Пета глава е озаглавена „Някои приложения на галваномагнитни сензори за контрол на специализирани инсталации“.

Отчитайки предимствата и особеностите на двуколекторните магнитотранзистори и на реализираните на тяхна база сензори е поставена за решаване задача в следните два аспекта:

- Разработване на микропроцесорна система за експериментално изследване на двуколекторен магнитотранзистор;
- Изследване на някои галваномагнитни сензори, реализирани с двуколекторен магнитотранзистор, с оглед практическото им приложение за измерване или контрол на параметри в специализирани инсталации.

Реализирана и използвана за изследвания е микропроцесорна система за изследване на статични характеристики на двуколекторни магнитотранзистори.

Експериментално е доказана възможността за приложение на двуколекторния магнитотранзистор 2Т1МП1 за измерване на електрически величини за постоянен и променлив ток.

Доказана е също по експериментален път възможността за приложение на двуколекторния магнитотранзистор 2Т1МП1 за измерване на неелектрически величини, като линейно преместване.

Доказана е възможността за използване на разработената микропроцесорна система както за изследване на статични характеристики на двуколекторен магнитотранзистор, така и като модул за усилване, синхронизация, стабилизация и визуализация на изходния сигнал на изследваните измерватели на електрически и неелектрически величини.

Анализирани са възможностите за приложения на галваномагнитни сензори.

Главата завършва с основни резултати и изводи.

В заключение на дисертационния труд са формулирани **12** основни извода и **4** научно-приложни приноси.

Представеният материал в дисертационния труд отговаря напълно на темата „Изследване на възможностите за приложение на галваномагнитни сензори за контрол на специализирани инсталации“.

Считам, че материала също отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р. България и Правилника към него, както и на Правилника на Технически университет-Габрово за придобиване на образователната и научна степен “Доктор“.

6. ПРИНОСИ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Съгласен съм с автора за приносите на дисертационния труд. Приносите в настоящия дисертационен труд имат научно-приложен и приложен характер.

Научно-приложни приноси

1. Предложени са PSpice базирани поведенчески нелинейни модели на латерален двуколекторен NPN магнитотранзистор с надлъжна магнитна ос, като в качеството на основни градивни елементи са използвани зависими източници на ток, управлявани от напрежение, които притежават разширени функционални възможности.

2. Предложен е алгоритъм за приложение на метода на най-малките квадрати за определяне на моделните параметри в символен и числен вид чрез обработка на експериментални характеристики в Matlab програмна среда.

3. Предложена е постъпкова симулационна процедура и симулационни постановки за изследване на двуколекторен магнитотранзистор.

Приносите се отнасят до обогатяване с модели на съвременни методи за моделиране, в случая с PSpice.

Тези приноси имат характера на обогатяване на съществуващите знания.

Приложни приноси

Към приложните приноси могат да се отнесат:

1.Извършено е симулационно изследване на характеристики и параметри на латерален двуколекторен NPN магнитотранзистор тип 2ТМП1, като са използвани предложен алгоритъм, процедура и постановки.

2.Разработена е експериментална микропроцесорна система за изследване на латерален двуколекторен магнитотранзистор и на реализирани с него галваномагнитни сензори за измерване на електрически и неелектрически величини.

3.Разработени са методики за експериментално изследване.

Приносите се отнасят към приложение на съвременни технически средства за изследване и управление.

7.АВТОРСТВО НА ПОЛУЧЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ

Според дадения материал и направените по него публикации, считам, че приносите в настоящия труд са лично дело на дисертанта, под ръководството на неговия ръководител проф. д-р Анатолий Александров.

8.ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Публикациите по дисертационния труд са **5** на брой, **2** от които са в списания и **3** са в международни научни конференции. **Две** от публикациите са реферирани в **Scopus**. Една от публикациите е самостоятелна, а останалите са в съавторство, с ръководителя и други автори.

Приемам, че публикациите отразяват основните части на разработката.

9.ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД В ПРАКТИКАТА

Считам, че изследванията в дисертационния труд и получените резултати могат да се ползват при разработка на галваномагнитни сензори, което е от важно значение за практиката.

10.АВТОРЕФЕРАТ

Съдържанието на автореферата съответства на съдържанието на дисертационния труд. Означенията на фигурите и формулите в автореферата съвпадат с тези от дисертацията.

Оценката ми за автореферата е, че той отговаря на общо приетите изисквания и отразява вярно съдържанието и приносите на дисертационния труд.

11.МНЕНИЯ, ПРЕПОРЪКИ, ЗАБЕЛЕЖКИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Към работата методични забележки нямам.

За отбелязване е, че разработените схемни и текстови варианти на поведенчески модели на двуколекторен магнитотранзистор са напълно съвместими с изискванията на PSpice базирани програмни симулатори, което прави резултатите от дисертационния труд приложими за инженерно проектиране.

За отбелязване също е много добрата структура на дисертацията. Всяка глава завършва с резултати и изводи.

Забелязаните неточности са предоставени на автора.

12.ЛИЧНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ

Не познавам лично докторанта. Отчитайки представеният дисертационен труд и публикациите към него, мога да твърдя че маг. инж. Димитриос Теодосиос Казолис е учен с вкус към научно-изследователската работа, насочена към новости в електрониката и микропроцесорната техника.

13.ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Процедурните правила на Технически университет-Габрово. Постигнатите резултати ми дават основание да предложа да бъде придобита образователната и научна степен **„Доктор”** от **маг. инж. Димитриос Теодосиос Казолис** в професионално направление 5.2. Електротехника, електроника и автоматика, докторска програма „Електронизация“ .

10.12.2021 г.

Подпис: /п/

/проф. д-р инж. И. Евстатиев/